

ข่าวประชาสัมพันธ์เทศบาลนครอ้อมน้อย

ฉบับที่ ๔๐ ประจำปี ๒๕๖๕ วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕

วันฉัตรมงคล พระราชพิธีฉลองพระเศวตฉัตรกษัตริย์ไทย

๑. "วันฉัตรมงคล" คือ พระราชพิธีฉลองพระเศวตฉัตร

วันฉัตรมงคล (Coronation Day) มีความหมายตามพจนานุกรมว่า พระราชพิธีฉลองพระเศวตฉัตร ซึ่งจะกระทำในวัน คล้ายวันบรมราชาภิเษก มีความเกี่ยวข้องกับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เป็นขั้นตอนตามโบราณราชประเพณีที่พระมหากษัตริย์ไทยได้รับการสถาปนาอย่างเป็นทางการ ด้วยการถวายน้ำอภิเษก โดยแบ่งออกเป็น ๒ พระราชพิธีสำคัญคือ ๑) พระราชพิธีบรมราชาภิเษก และ ๒) พระราชพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียร

๒. "วันฉัตรมงคล" กำหนดวันขึ้นตามวันบรมราชาภิเษก

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (รัชกาลที่ ๙) พระราชพิธีฉัตรมงคลจัดขึ้นทุกวันที่ ๕ พฤษภาคม เพราะทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ต่อมาในสมัยของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีขึ้นในวันที่ ๔ - ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยพระราชพิธีบรมราชาภิเษกอย่างเป็นทางการจัดขึ้นในวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ (วันฉัตรมงคลถูกกำหนดวันขึ้นตามวันบรมราชาภิเษก) และในปีถัดไปจึงถือว่าวันนี้เป็นวันฉัตรมงคล

๓. ย้อนดูประวัติศาสตร์ "พิธีบรมราชาภิเษก"

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก เป็นการผสมผสานกันระหว่างธรรมเนียมของ "ศาสนาฮินดู" และ "ศาสนาพุทธ" เป็นพิธีที่จัดขึ้นเพื่อป่าวประกาศให้เหล่าเทวดาฟ้าดินรับรู้ว่ บัดนี้มีพระมหากษัตริย์หรือพระผู้เป็นเจ้าเกิดขึ้นอีกพระองค์หนึ่งแล้ว โดยพระราชพิธีบรมราชาภิเษกประกอบไปด้วย พระราชพิธีสรงพระมุรธาภิเษก, พระราชพิธีฉวยน้ำอภิเษก, พระราชพิธีฉวยเครื่องราชกกุธภัณฑ์ และการสถาปนาพระราชินีและพระราชวงศ์ ส่วนพระราชพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียร เป็นพระราชพิธีที่จัดขึ้นโดยเหล่าสมาชิกของราชวงศ์ในพระบรมมหาราชวัง

หลังจากประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเสร็จสิ้นแล้ว พระมหากษัตริย์จะประทับพระที่นั่งราชมณเฑียรไปประกาศพระองค์เป็นพุทธมามกะและเสด็จไปสักการะพระบรมอัฐิของสมเด็จพระบรมราชบุรพการี

๔. พิธีบรมราชาภิเษก เริ่มมีตั้งแต่สุโขทัย

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกของไทย ปรากฏหลักฐานเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ คือ ศิลาจารึกวัดศรีชุมของพญาลิไทแห่งกรุงสุโขทัย กล่าวคือ พ่อขุนผาเมืองอภิเษกพระสหายคือ พ่อขุนบางกลางท่าว ให้เป็นพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ครองกรุงสุโขทัย แต่ก็ไม่มีรายละเอียดว่าการประกอบพระราชพิธีในสมัยนั้น มีขั้นตอนอย่างไร

๕. พิธีบรมราชาภิเษก ปรับขั้นตอนตามกาลสมัย

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ ๑) เมื่อขึ้นเสวยราชสมบัติ ได้ทรงทำพระราชพิธีนี้อย่างสังเขป เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ ครั้งหนึ่งก่อน แล้วทรงตั้งคณะกรรมการ โดยมีเจ้าพระยาเพชรพิชัย ซึ่งเป็นข้าราชการ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นประธาน สอบสวนแบบแผนโดยถี่ถ้วน แล้วตั้งแบบแผนพิธีบรมราชาภิเษกขึ้นเป็นตำรา จากนั้นจึงทรงทำพิธีบรมราชาภิเษกเต็มตำราอีกครั้งหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๘ และได้ใช้เป็นแบบแผนใน

งานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ของรัชกาลต่อๆ มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแต่ละรัชกาลก็ได้ปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดเล็กน้อยให้เหมาะสมแก่กาลสมัย

๖. ในพิธีฯ ใช้ภาษาบาลี, ทมิฬ ต่อมาถูกแปลเป็นภาษาไทย

ส่วนในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) พระองค์ทรงเป็นปราชญ์ในทางอักษรศาสตร์และโบราณราชประเพณี ได้ทรงพระราชนิพนธ์คำกราบบังคมทูลของพราหมณ์และราชบัณฑิตขณะถวายเครื่องราชกกุธภัณฑ์ กับพระราชดำรัสตอบเป็นภาษาบาลี และคำแปลเป็นภาษาไทย

ทั้งนี้ อาจวิเคราะห์ได้ว่าพระราชพิธีนี้ มีคติที่มาจากลัทธิพราหมณ์ผสมกับความเชื่อทางพุทธศาสนา ส่วนบทมนต์ต่างๆ ของพราหมณ์นั้น นักวิชาการภาษาตะวันออกโบราณ วินิจฉัยว่าเป็นภาษาทมิฬโบราณ

๗. รัชกาลที่ ๑๐ พระราชพิธีฯ ถือเป็นครั้งที่ ๑๒

ถัดมาในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๓ นั้น สำนักพระราชวังได้ยึดถือการบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เป็นหลัก แต่ปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพบ้านเมืองที่ยังไม่อุดมสมบูรณ์ เพราะเพิ่งผ่านพ้นสงครามโลกครั้งที่สอง

ส่วนพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐ ได้ประกอบกรพระราชพิธีอย่างสมบูรณ์ตามโบราณราชประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติสืบมา โดยพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณฯ เป็นพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่ ๑๒

ขอขอบคุณที่มา อ้างอิง : th.wikipedia.org/ฉัตรมงคลphralan.in.th